

नीति तथा कार्यक्रम ०७५/०७६

फुटकर र टुके योजनाहरूलाई निरुत्साहित गरि ठूला तथा दिर्घकालिन प्रभाव योग्य आयोजनाहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ। दामासाईका दरले योजना तथा बजेट वितरण नगरी गरिवी निवारणमा योगदान गर्ने, दिर्घकालिन रूपमा आर्थिक विकासमा सहयोग गर्ने, आम नागरिकको जीवनस्तरमा प्रत्येक सहयोग गर्ने, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, आम्दानी र रोजगार बढ्ने, लागत सहभागिता जुट्ने, स्थानीयश्रोत साधन र सीपको प्रयोग हुने, समावेशी विकासमा योगदान गर्ने, दिगो विकास र वातावरणीय संरक्षण गर्ने तथा स्थानीय भाषिक, सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुग्ने योजना, कार्यक्रम तथा बजेटलाई प्राथमिकता दिइनेछ। बजेट कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाई तोकिएको लक्ष्य हासिल गर्न रु २० लाख भन्दा बढी लागतका योजनाको निर्माण कार्य प्रचलित **टेन्डर विधिबाट** मात्र गरिनेछ भने २० लाख भन्दा कम लागतका योजनाहरू **कोटेसन तथा उपभोक्ता समिति** बाट गरिनेछ। योजना अनुगमनको कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न निर्देशिका बनाई लागु गरिनेछ।

आर्थिक विकास तर्फ

१. गाउँ पालिका भित्रका बजार क्षेत्र तथा बजार उन्मुख टोल वस्ती र ट्रेकिड मेनरुडका सडकहरूमा वैकल्पिक उर्जा मार्फत **“उज्यालो सडक”** कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयन गरिनेछ। धार्चे वासीहरू अबको २ वर्षभित्रमा टुकि र दियालोको फन्फटबाट मुक्त गराउन लघु जलविद्युतको मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन, लघु जलविद्युत सम्भावना नभएको गाउँवस्तीहरूमा सोलार जडान गराइने छ।

२. धार्चे गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र कसैले बाँफो जग्गा राख्न नपाइने, बाँफो जग्गाको अभिलेखीकरण गरी जग्गा धनी सँग समन्वय र सहकार्य गरी उक्त बाँफो जग्गाहरूमा के खेती गर्न सम्भव हुन्छ, अध्ययन अनुसन्धान गरी किसान क्लव गठन गरी सामुहिक खेति गर्ने अभियानको प्रारम्भ गरिनेछ।

३. सामुहिक खेती थालनी गरेको पकेट क्षेत्रहरूमा छाडा गाइवस्तु नियन्त्रण गर्न १/१ कान्जी हाउसको निर्माण गराइने छ।

४. प्रत्येक गाउँ वस्तीहरूको खेती योग्य जमिन वा वेसिहरूमा साना तिना गोठहरूलाई मर्ज गराई संयुक्त रूपमा स्थायी गोठ निर्माण गराई अर्गानिक भिलेजको निर्माण गराइनेछ।

५. एक वर्ष भित्रमा धार्चेमा बैंक स्थापना गराई सबै धार्चे वासीको बैंक खाता खोल्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

६. गरिवी निवारण कोष मार्फत अनुदान प्राप्त समुहहरूको कोषको विश्लेषण गरी समुहको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै युवा स्वरोजगार कोषहरूबाट सञ्चालित अनुदान उे कार्यक्रमहरू समन्यात्मक रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।

७. स्थानिय सिपलाई आधुनिकिकरण र व्यवसायीकरण गर्न स्थानिय सीपमा आधारीत र श्रममूलक घरेलु तथा साना उद्योगहरूको व्यवस्थापन, क्षमता विकास र प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

८. पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न विदेशी मुद्रा आर्जन गर्न २ वटा प्यारा ग्लाइडर खरीद गरि सञ्चालन गरिनेछ ।

९. एक गाउँ एक उत्पादन कार्यक्रम अन्तर्गत काशिगाउँ सुन्तला, किवी खेती.... भिरकुना, लिदिड भुइ कटहर खेती... केरौजावेशी, हुल्चुक, खानिवेशी कागती र केरा खेती.....गुम्दा, लापू, लाप्राक, उहिया आलु, फापर, बहुमुल्य जडिवुटीको रुपमा हिनोकी नामको जापानीज जातको रुखको खेती गर्ने... लाप्राक वेशी र गुम्दा वेशीमा एवोकाटो खेतीको व्यवसायिक विस्तार गराई कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै जाने तथा पकेट क्षेत्रको व्यवस्था गरी कृषकको आधुनिकिकरण, वैज्ञानिकिकरण र बजारीकरण गरिनेछ ।

१०. राष्ट्रको आर्थिक मेरुदण्डको तीन खम्बे नीति मध्ये सहकारी एक रहेकोले गाउँपालिका स्तरीय एक बहु उद्देश्यीय सरकारी स्थापना गरी वित्तिय सेवामा सवैको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।

११. धार्चेमा प्याराग्लाइडिङ, क्यानोनिङ, र्याफ्टिङ, रक क्लाइमिङ र जिप ल्फाइङको सम्भावना अध्ययनका निमित्त बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

१२. धार्चे पर्यटन विकास समिति गठन गरी गा.पा.मा एक अधिकृत लेवलको दरवन्दि सिर्जना गरी पर्यटन डेक्स स्थापना गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१३. सम्बृद्ध धार्चे निर्माण गर्नको निमित्त विकासको खाका तयार गर्न परामर्शदाता नियुक्त गरिनेछ, तथा विभिन्न दातृ निकाय संग सहकार्य गरी लगानी सम्मेलन गरिनेछ ।

१४. रुन्चेत, हुल्चुक भई कालोपोखरी हुँदै गणेश कुण्ड तथा गणेश हिमाल आरोहणको रुढको पर्यटन पदमार्ग निर्माण, डकुमेन्ट्री, म्यापिङ र गाइड बुक प्रकाशन गरिनेछ ।

१५. धार्चे डाँडा, रुकाड डाँडा र कासीगाउँ डाँडा लाई भ्यू पोइन्टको रुपमा व्यवस्थापन गर्ने ।

१६. उहिया वेसिको तातोपानी सडकका कारण भत्किने सम्भावना रहेकोले खोर्लावेसीको डमरु खोलाको तातोपानीको अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रतिवेदन तयार पारिनेछ, तथा माछाखोलामा रहेको तातोपानी लाई व्यवस्थित गरी तातोपानी कुण्डको रुपमा प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१७. लापुवेसी लाई धार्चेको स्याटेलाइट सिटीको रुपमा लेण्ड पोलिङ गर्न आवश्यक सम्भाव्यता अध्ययन तथा अन्य कार्यका निमित्त आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१८. धार्चेमा रहेका प्राकृतिक स्रोत तथा विभिन्न खानिहरुको अध्ययन अनुसन्धान गर्न एक विज्ञ टिम भिकार्ई प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।

१९. धार्चेलाई टुरिज्म डिस्ट्रिक्ट घोषणा गरी धार्चे पर्यटन वर्ष २०७५ मनाईनेछ ।

२०. पर्यटकीय रुडमा पर्ने धार्चेका सामुदायिक वन, राष्ट्रिय वन क्षेत्रहरुलाई लिजमा लिने प्रक्रियालाई अगाडी बढाई धार्चे बाहिरको पर्यटन व्यवसायीहरुलाई लगानीको प्रसस्त मार्ग खुला गराउने र सात वटै वडामा दुई-दुई वटा होमस्टे निर्माणको लागि आवश्यक सामग्रीको सहयोग गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

२१. ५ वर्षभित्रमा लोडसेडिड मुक्त गाउँ पालिका बनाउन गाउँ पालिकाकै इन्सियसनमा २५ मेगावाटको हाइड्रोपावर निर्माण गरिनेछ । यसको निम्ति ३ P मोडेलमा रेमिट हाइड्रो परियोजना अघि बढाइनेछ साथै गाउँपालिका केन्द्र तथा माछाखोला बजारमा ग्रामिण विद्युतीकरण गरिनेछ । यसै आ.व.मा नियमानुसार आन्तरिक ऋण लिई १० मेगावाटको हाइड्रो निर्माणको निम्ति सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

२२. गाउँ पालिकाको कार्यालय भवन तथा गाउँसभा भवन रहने माछाखोला बजारमा ढल निर्माण तथा बाटोमा ढुंगा विछाउनु, पक्की भवन नभएका वडा कार्यालय भवनहरु निर्माण गर्न, जग्गा प्राप्त गर्न तथा भवन निर्माण कार्यलाई संघीय तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा प्रारम्भ गरिनेछ । यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

२३. सफा र स्वच्छ गा.पा. कायम गर्न १ घर, १ धारा र १ घर, १ चर्पी निर्माण गर्नका निम्ति गा.पा. मा कार्यरत संघ संस्था संग सहकार्य र समन्वय गरी कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ । यसको निम्ति समपुरक कोष स्थापना गरि सोहि बमोजिम खर्च गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

२४. हिमालयन एकिकृत कृषि उद्यम तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।

२५. प्रदेश सरकारले ल्याएको १ गाउँपालिका १ उद्योग ग्राम स्थापनालाई सार्थक बनाउन जडिबुटि प्राविधिक शिक्षालय, जडिबुटि प्रशोधन केन्द्र, आलु चिप्स, शित गृह, संकलन केन्द्र, फर्निचर उद्योग, सतुवाको टिस्यु कल्चरको ल्याव, माटो परिक्षणको ल्याव निर्माण गराई आत्म निर्भर स्थानीय तहको रुपमा विकास गरिनेछ ।

२६. भुकम्पबाट घर क्षति भएका पहिलो किस्ता लिई हाल सम्म पनि घर नवनाएका विपन्न वर्ग, एकल महिला, वृद्धवृद्धाहरुको घर धुरीको पहिचान गराई छिटो भन्दा छिटो घर निर्माण गर्नलाई सिट मनिको रुपमा ऋण स्वरुप ५०,००० उपलब्ध गराउने साथै ट्वाइलेट प्यान र पाइप निशुल्क उपलब्ध गराइने छ ।

२७. नेपाली सेना द्वारा निर्माणधिन वेनिघाट आर्खेत लार्के सडकको लापु वेसी खण्डसम्म लाइ सफा गरी अगामि दशै भित्र पब्लिक यातायात सेवा सञ्चालन गर्न सम्बन्धित निकायमा परिपत्र गर्ने र धार्चे यातायातको रुपमा गा.पा. वाट २ वटा मिनिबस खरिद गरी सुपथमूल्यमा सेवा उपलब्ध गराइ सञ्चालन गर्ने नीति तय गरिने छ ।

२८. धार्चे खेलकुद समिति गठन गरी माछाखोला बगरलाई तटवन्धन गराइ प्याराफिल्ड सहितको खेलकुद मैदान निर्माण गरिनेछ । हाल खच्चड व्यवसायीहरुले प्रयोग गरी राखेको बगरलाई बस पार्क र कवर्ड हल निर्माण गराइनेछ ।

२९. चालू आ.व. २०७४/०७५ को वजेटबाट निर्माणाधिन गाउँपालिका भित्रका सडकहरुको स्तर उन्नति गराइनेछ ।
३०. माछाखोला बजार देखि केरौजाको लामावेशी सम्म जोडिने अधुरो कृषि सडक सम्पन्न गराइनेछ ।
३५. लप्सीवोट देखि माछाखोला बजार जोड्ने अधुरो मोटरबाटो सम्पन्न गरिनेछ । ३९. आरुघाट गाउँपालिकाको अर्मला देखि स्याम्प्राड जोड्ने सडक खण्डको स्याम्प्राड देखि भिरकुना सम्मको सडक निर्माण गराइनेछ ।
३२. लाप्राकको ज्योरज्यड देखि फ्याप्चेक सम्मको सडक निर्माण गराइनेछ ।
३३. खोर्लावेशी देखि खोर्ला गाउँसम्म र लापु गाउँ देखि लापु वेशी सम्मको सडकको सम्भावना अध्ययन गराइने छ ।
३४. गोप्सी भंज्याड देखि सिडला जोड्ने सडकमा केहि रकम विनियोजन गरिनेछ ।

सामाजिक विकास तर्फ

३६. दलित,अति विपन्न,एकल महिला, वृद्धवृद्धा रहेको २००० घर धरीलाई धुवाँ रहित चुलो विक्रि वितरण गरिनेछ ।
- ३७.धार्चेको शिक्षामा भएको लगानि र लगानिअनुसारको असन्तुष्ट परिणामलाई मध्यनजर गर्दै धान्न नसकेको मा.वि.हरुलाई मर्ज गराई एक मेगा विद्यालय स्थापना गराइनेछ । गा.पा.ले नीति तर्जुमा गरी करार दरबन्दि सिर्जना गरी समुदायको आर्थिक व्ययभार घटाउने छ ।
३८. गाउँपालिका भित्र एउटा पनि (१०+२) स्तरको विद्यालय नभएको तथा मणिकाम देवी मा.वि. लाप्राकले वन विज्ञान विषयक (१०+२) स्थापनाको लागि प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव पेश गरेकोले उक्त विद्यालयलाई सो कार्यको निमित्त आवश्यक वजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ३९.धार्चे गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुमा आवश्यक शिक्षक दरबन्दी नरहेकोले शिक्षाको गुणस्तर सन्तोषजनक नरहेको तथा विद्यालय चलाउन असहज अवस्था सिर्जना भएको व्यापक जन गुनासो आएकोले कुन विद्यालयमा कुन तहको कस्तो दरबन्दी कती संख्यामा निर्धारण गर्नु पर्ने हो सोको अध्ययन गर्न एक उच्च स्तरीय समिति गठन गरी सो समितिको सिफारिसका आधारमा त्यस्ता दरबन्दी नियम अनुसार सिर्जना गरिनेछ ।
- ४०.तत्काल विद्यालय चलाउन गाउँपालिकाको स्रोतका आधारमा विद्यालयहरुलाई प्राप्त विद्यार्थी संख्या तथा प्राप्त नतिजाका आधारमा संस्थागत अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिनेछ ।
४१. चुम नुव्री गाउँ पालिका र आरुघाट गाउँपालिकाको उत्तरी मान्चुका वासिन्दा समेतलाई पायक पर्ने माछाखोलामा २५ बेडको सामुदायिक हस्पिटल सहितको प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गरिनेछ ।
४२. पशु स्वास्थ्य र मानव स्वास्थ्य बीचको अन्तरसम्बन्धलाई ध्यानमा राखी हिउँदमा चरणको अभावका कारण लोप हुन लागेको परम्परागत भेडा पालनलाई वैज्ञानिक, व्यवस्थि गर्दै लगिनेछ । साथै उत्तरमा चौरीगाई र वेशीतिर

माछापालनको सम्भावना अध्ययन गरिने छ र माछाखोलामा उपभोक्ताको हितलाई ध्यानमा राखि पशु वधशाला निर्माण गरिनेछ ।

४३. उपभोक्ताहरूको अधिकार र हितलाई सम्मान गर्दै बजार अनुगमन तथा गुणस्तर परिक्षण मार्फत सुरक्षित उपभोगलाई सुनिश्चित गर्न पहल गरिनेछ ।

४४. साधारण औषधी मुल्यो जीवन जल, सिटामोल नभएकै कारण कुनै कसैको जीवन अकालमा मृत्युहुन नपरोस स्वास्थ्यमा सबैको समान पहुँच होस भन्नाका खातिर **विपन्न नागरिक औषधी उपचार कोष स्थापना** गराइनेछ ।

४५. स्वास्थ्यमा खर्च नसम्झी त्यो लगानी हो भनेर बुझौ भन्ने नाराका साथ स्वास्थ्य विमा कसका लागि किन ? अहिले सम्म कति जनालाई गरियो ? भन्ने सम्बन्धमा सातै वडाहरूमा जनचेतना गोष्ठी सञ्चालन गरिनेछ ।

४६. धार्चेलालाई तपोभूमीको रूपमा प्रवर्द्धन गर्न हेल्थ टुरिज्मको रूपमा मेडिटेसन सेन्टर सहितको **हिमालयन आयुर्वेदिक स्वास्थ्य चौकी** स्थापना गरिनेछ ।

४७. माछाखोलामा कोल्चेन सेन्टर निर्माणका साथै एघार गाउँवस्तीहरूमा खुल्ला आकाशमुनी गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन गरिरहनुपर्ने बाध्यता रहेकोले गाउँघर स्वास्थ्य क्लिनिक भवन तथा स्वास्थ्य सेवा केन्द्र भवनहरू निर्माण गराउन विभिन्न संघ संस्थाहरू सँग सहकार्य गरिनेछ ।

४८. सामुदायिक सिकाई सूचना केन्द्र भवन स्थापना गराई अनौपचारिक शिक्षा प्रदान गरी निरक्षर निर्मुल पारिनेछ ।

४९. धार्चेलमा बोलिने स्थानीय भाषा, संस्कृति, धार्मिक संस्कार, रितिरिवाज र रहनसहन रहनेगरी वडा न. ४ स्थित लाप्राकमा स्थापना गरिएको हिउँचुली सामुदायिक संग्रहालयलाई व्यवस्थित गरी पर्यटकीय उत्पादक वस्तुको रूपमा प्रवर्द्धन गराइनेछ ।

५०. एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित समुदाय, अल्पसंख्यक र सिमान्तकृत समुदायलाई समुहकृत गरी आय आर्जन सम्बन्धी सिप विकास गरी व्यवसायीकरण गर्न उपकरण तथा सिट मनिको समेत व्यवस्था गरी रोजगारी अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

५१. भ्याक्सेटोमी गर्न आउने वक्तिलाई इन्सेन्टीभ स्वरुप १००० तथा परामर्श गरेवापत स्वास्थ्य कर्मी र म.स्वा.स्व.से. लाई जनही २०० उपलब्ध गराइनेछ ।

५२. परिवार नियोजनको **IMPLANT** वा **IUCD** तालिम प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा १ जना स्वास्थ्यकर्मीलाई अनिवार्य रूपमा दिलाइनेछ । बालविवाहलाई निरुत्साहित गर्न विभिन्न कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५३. प्रत्येक वडामा मातृ शिशु तथा बाल्यकालिन पोषण कार्यक्रम अनिवार्य रूपमा गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५४. वर्थिङ सेन्टर, स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा सुत्केरी गराए वापवत रु १००० भत्ता दिने कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ । साथै भ्याक्सेटोमि, मिनिल्यापको शिविर तथा जनचेतना गोष्ठी प्रत्येक वडामा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५५. धार्चे साँस्कृतिक प्रतिष्ठान स्थापना गरी लुकेका प्रतिभाहरुको खोजि गर्न संस्थागत विकास गरिनेछ ।

५६. जिल्ला सदरमुकाम देखि ज्यादै दुर दराजमा रहेको धार्चे गा.पा. भित्र अशिक्षित, अज्ञानता, भाषा समस्याका कारणले नागरिकता भएता पनि नाम नमिल्ले, अभै गोठ, जंगल तिर वसी राखिएका मानिसहरुको नागरिकता नै नभएको, वृद्धवृद्धाका कारण नागरिकता नवनाएको तथा ३,४ पुस्ताको मृत्यु भइ सकेता पनि अभै लालपुरजाहरु नाम सारी नभएकोले घुम्ति शिविर मार्फत निशुल्क ना.प्र.प. प्रदान गरिनुको साथै लालपुरजा वितरण गराउने, भुकम्प पिडित धार्चे वासीहरुको नागरिकता प्रमाण पत्रको सिफारिस दस्तुर नलिने नीति अख्तियार गरिनेछ ।

५७. धार्चेको दुर दराजमा घामपानी पनि नभनीकन अहोरात्र खटि रहनु हुने महिला स्वयं सेविकाहरुलाई उत्साहप्रद गराउन विभिन्न संघसंस्थाबाट खाईपाई आएकोमा नदोहोरिने गरी वार्षिक रुपमा प्रति व्यक्ति रु ६००० भत्ता उलब्ध गराउने नीति तय गरिने छ ।

५८. इन्फरमेसन टेक्नोलोजिले संसारलाई जति नजिक बनाए पनि धार्चेमा अभै यस्ता पुस्ताहरु छन जसले मोवाइल चलाउन आउदैन, रेडियोमा आएको समाचार बुझ्दैनन ती पुस्ताहरुको निम्ति परम्परा देखि चलि आएको सुचना सम्प्रेषण गराउन कटुवाल प्रथा(ख्यावो) लाई निरन्तरता दिनको लागि एक वार्ड एक कटुवाल कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पारिश्रमिक स्वरुप प्रति कटुवाललाई प्रति महिना रु ३००० उपलब्ध गराइनेछ ।

५९. सगरमाथा आरोहि इमान गुरुङको प्रतिभा निर्माण तथा प्रदेश स्तरीय कृतिम क्लाइमिड वाल निर्माण गराइ एक एडभेन्चर पर्यटन खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।

६०. आफ्नो विरामी स्वास्थ्यलाई लगानी गर्नुको सट्टा उल्टै धामी भाकी भिकाइ उनीहरुको चित्त बुझाउने धार्चेको परम्परागत रुढीवादी संस्कृतिलाई परिमार्जन गर्न स्वास्थ्यकर्म, धामिभाकि र अन्य आम समुदाय विच वडा लेवलमा जनचेतना, सडक नाटक, गोष्ठी आयोजना गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६१. गोरखाको २४ वटा कोट मध्ये भग्नावशेष खोर्ला कोटको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।

६२. भुकम्पको केन्द्र रहेको भिरकोट (जुडकाड) लाई त्यहि रुपमा संरक्षण र संवर्द्धन गराइ पर्यटक आकर्षणको केन्द्र विन्दु निर्माण गर्ने र हल्वेतमा हाइ अल्टिच्युट स्टेडियम निर्माण गरिनेछ ।

६३. नौलीखोलाको चिंकारलाई धार्मिक स्थल र डम्फु डाडाँलाई ह्यारी हिलको रुपमा विकास गरिनेछ ।

६४. स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत दरवन्दी संख्या कम भएको कारण सेवा प्रवाहमा असहजता सिर्जना भएकोले नीति बनाएर २ जना अ.हे.व. र २ जना अ.न.मी. दरवन्दी सिर्जना गरी करार सेवामा नियुक्ति गरिनेछ ।

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ

६५. डढेलो सल्काउने, खुला शिकार गर्ने, जडिबुटी चोरी गर्ने जस्ता अपराधि पत्ता लगाई सुराकी गर्ने व्यक्तिलाई रु.१०,००० नगद पुरस्कार उपलब्ध गराइनेछ, तथा उजुरकर्ताको सम्पूर्ण विवरण गोप्य रुपमा राख्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

६६. सडकको दुवै पट्टी वृक्षारोपण, डालेघाँस, विद्यालय उद्यान, सडक छेउ छाउमा वायो इन्जिनियरिडका माध्यमबाट वातावरण मैत्रि विकासलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

६७. **व्याक टु द नेचर** नारामा आधारित एक घर, एक फलफूलका बोट, एक गाउँ एक बगैचा, एक विद्यालय एक उद्यान तयार गर्न गाउँपालिका स्तरीय कृषि वन नर्सरी तयार गरिनेछ ।

६८. फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि जैविक र अजैविक फोहोर वर्गिकरण गरि सोहि अनुरूप फोहोरलाई व्यवस्थापन गरी सफा र स्वच्छ धार्चे निर्माणका योजनाहरु कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६९. भुम्पको इपि सेन्टर धार्चे गा.पा. भएकोले विपद व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन गत वर्ष स्थापना गरिएको **विपद व्यवस्थापन कोषमा** थप बजेट विनियोजन गरी विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी सामग्री खरिद, पुन ताजकीय तालिम तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अन्तक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन तर्फ

७०. केन्द्रिय सरकारबाट न्यायिक मामिला हेर्न कर्मचारी उपलब्ध नभएसम्म करारमा सेवा लिई न्यायिक सम्पादन कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ र प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी न्यायिक सेवामा सवैको पहुच सुनिश्चित गराईनेछ ।

७१. धार्चेमा विभिन्न व्यवसायीहरुको आत्मबल बढाउन मिडिया मार्फत प्रचार प्रसार र बजारिकरण गराए बापत पत्रकारहरुलाई **R. M. Chairman Economics Journalism Prize Fund** स्थापना गरिनेछ ।

७२. कृषि क्षेत्रमा तल्लिन रहेका धार्चे गाउँ पालिका स्तरीय कृषकहरु, कृषि उद्यमीको छनोट गरी विश्व खाद्य दिवसको अवसरमा राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारबाट ९ जनालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

७३. युवा शक्ति राष्ट्रको अमूल्य सम्पत्ति हो । युवा राजनीति, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रुपान्तरणका अग्रदूत तथा परिवर्तनका संवाहक शक्ति हुन् । त्यसैले सार्थक सहभागिता, क्षमता र नेतृत्व विकासका माध्यमबाट युवालाई धार्चेको विकासको मुल धारमा समाहित गर्दै संवृद्ध आधुनिक र न्यायपूर्ण धार्चेको निर्माण गर्न युवाको भूमिका र उनीहरुमा अन्तरनिहित क्षमतालाई गुणात्मक बनाउन युवा संसद स्थापना तथा परिचालनको नमुना अभ्यासको थालनी गरिनेछ ।

७४. युवा उद्यमीहरुको सञ्जाल निर्माण गरी उद्यमीहरुको अनुभव आदानप्रदान तथा प्रोफाइल तयार गराइनेछ ।

७५. धार्चेको अल्पकालिन, मध्यकालिन र दिर्घकालिन योजना सहितको ओभरअल मास्टर प्लान निर्माण गराइनेछ ।

७६. बढी कर तिर्ने व्यक्ति/फर्मलाई कार्यविधि बनाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

७७. युवाको उच्चमशिलता अभिवृद्धी, रोजगारी सिर्जना र रोजगारी माध्यम बाट गाउँपालिकाको आर्थिक सवृद्धि हासिल गर्न युवा लक्षित **चुनौति कोष** खडा गरिनेछ ।

७८. स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी विकास सँग सरोकार समुह/व्यक्तिहरुको नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिको लागि गाउँपालिका तालिम प्रतिष्ठान स्थापना गर्न कार्यविधि तर्जुमा गर्ने व्यवस्था गरेको छु ।

७९. गाउँ पालिका स्तरमा सञ्चालित आयोजनाको सहजिकरण र अनुगमन गर्न विशेष कक्ष (वाररुम) को व्यवस्था मिलाउने छु । साथै नागरिकको गुनासो सम्बोधन गर्न **हेलो गाउँले प्रमुख** विद्युतीय प्रणालीको विकास गराइनेछ ।

८०. गाउँपालिका अन्तर्गत कार्यरत स्थानीय तहका स्थायी, अस्थायी एवं करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको सेवाको आर्थिक सुरक्षा एवं स्थायित्वको निम्ति **कर्मचारी कल्याणकोष** खडा गरी त्यसमा बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।